

5. července: Slavnost svatých Cyrila, mnicha, a Metoděje, biskupa, patronů Evropy

VSTUPNÍ ANTIFONA Proglas k čtveroev. 24-27

Slyšte Slovo, které od Boha přišlo, slovo, které krmí lidské duše, slovo, které sílí srdce i rozum, slovo, které vede k poznání Boha.

Uvedení do bohoslužby

Oba bratři pocházeli ze Soluně a dříve než roku 863 přišli pozváni knížetem Rostislavem na Velkou Moravu, působili nějaký čas jako misionáři u Chazarů na Krymu. Odtamtud přinesli ostatky svatého papeže Klementa I. nejprve do Konstantinopole, potom je vzali s sebou na Moravu a donesli je až do Říma. Aby mohli slavit bohoslužby v řeči lidu, jemuž měli hlásat evangelium, přeložili bohoslužebné knihy a Písmo svaté do slovanského jazyka. Postarali se také o výchovu svých žáků, aby jejich dílo mělo pokračovatele. 31. prosince 1980 je papež Jan Pavel II. vyhlásil za spolupatrony Evropy.

Nebo:

Za co všechno vděčíme našim svatým věrozvěstům Cyrilu a Metoději? Vskutku za mnoho: za svou národní svébytnost, za naši kulturu, za sociální a společenský pokrok, za sílu překonat těžké dějinné zkoušky a v neposlední řadě za pramen toho všeho: za pravou víru, za naše oltáře; za to, že jsme se stali Božími dětmi. Na to tedy chceme dnes myslet, když slavnost svatých bratří nás přivedl do kostela. Chceme však také myslet na to, jak často jsme svými hříchy projevovali nevděčnost odkazu svatých bratří a samozřejmě především samotnému Bohu. Zamysleme se proto kajícím nad sebou a litujme všech svých vin.

Říká se Sláva na výsostech Bohu

VSTUPNÍ MODLITBA

Bože, tys poslal našim předkům svaté Cyrila a Metoděje, aby jim hlásali evangelium slovanským jazykem; dej, ať i my přijímáme s radostí tvé poselství a řídíme se jím ve svém životě. Prosíme o to skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků. - Amen.

Uvedení do 1. čtení

Prorok Izaiáš, oživován Božím Duchem, přináší působivou zvěst, která je evangeliem pro chudé, nadějí pro nemocné, osvobozením pro otroky a vězně. Jako herold hlásá osvobození, útěchu a pokoj celému společenství Izraele. V nazaretské synagoze tento text Ježíš vztáhne na sebe a Církev ho používá také pro oslavu všech, kdo svou službou se účastní Pánova poslání.

1. ČTENÍ Iz 61,1-3a *Hospodin mě pomazal a poslal mě zvěstovat radostnou zprávu chudým.*

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Duch Páně, duch Hospodinův, je nade mnou,
protože mě Hospodin pomazal,
poslal mě zvěstovat radostnou zprávu pokorným,
obvázat ty, jimž puká srdce,
oznámit zajatým propuštění,
svobodu uvězněným,
hlásat Hospodinovo milostivé léto
a den pomsty našeho Boha,
potěšit všechny soužené,
zarmoucené na Siónu obveselit,
dát jim věnec místo popela,
olej radosti místo smutku,
šat jásotu místo malomyslnosti.

Slyšeli jsme slovo Boží.

Žl 117,1.2 Odp.: Mk 16,15

Odp.: Jděte do celého světa a hlásejte evangelium.

Nebo: Aleluja.

Chvalte Hospodina, všichni lidé, - oslavujte ho, všechny národy.

Odp.

Neboť mocně vládne nad námi jeho milosrdenství - a Hospodinova věrnost trvá navěky.

Odp.

Uvedení do 2. čtení

Nepřátelé obviňovali svatého apoštola Pavla, že se staví příliš na odiv. On jim odpovídá tím, že zdůrazňuje velikost kazatelské služby, jejímž předmětem je sám Ježíš, Mesiáš a Pán, a která se snaží, aby nad světem zazářilo božské světlo, jež se skvěje na Kristově tváři. Apoštol je šťastný a hrdý na to, že byl vyvolen k takovému úkolu, ale současně zná svou slabost a nehodnost; ví, že svou velikost nemá sám ze sebe.

2. ČTENÍ 2 Kor 4,1-2.5-7 *Kážeme, že Ježíš Kristus je Pán, my však že jsme vaší služebníci.*

Čtení z druhého listu svatého apoštola Pavla Korint'anům.

Bratři a sestry!

Když jsme pověřeni službou, nenecháváme se ovládnout malomyslností, protože nám Bůh milosrdně pomáhá. Nepoužíváme nečestných úskoků, nepočínáme si chytrácky ani nefalšujeme Boží slovo. Ale hlásáme pravdu naprosto otevřeně, a tak se doporučujeme lidskému úsudku před Bohem.

Vždyť přece nehlásáme sebe, ale kážeme, že Ježíš Kristus je Pán, my však že jsme vaši služebníci kvůli Ježíši. Neboť Bůh, který řekl: „Ať ze tmy zazáří světlo!“, zazářil i v našem srdci, aby osvětlil lidi poznáním Boží velebnosti, která je na Kristově tváři.

Poklad víry máme v nádobě hliněné. To proto, aby se ta nesmírná moc připisovala Bohu, a ne nám.

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM Srov. Mt 28,19.20

Aleluja. Jděte a učte všechny národy, praví Pán; -
já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa. Aleluja.

Uvedení do 3. čtení

Pán Ježíš chce spasit všechny lidi, proto posílá své učedníky po dvou jako svědky bratrské lásky. Nehlásají sami sebe, ale toho, jehož jsou zvěstovateli. Jedna starobylá tradice tvrdí, že evangelista Lukáš byl jedním z dvaasedmdesáti učedníků, které Pán Ježíš poslal na misií jako beránky mezi vlky.

EVANGELIUM Lk 10,1-9 *Žeň je sice hojná, ale dělníků málo.*

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Pán ustanovil ještě jiných dvaasedmdesát učedníků, poslal je před sebou po dvou do všech měst a míst, kam chtěl sám přijít, a řekl jim:

„Žeň je sice hojná, ale dělníků málo. Proste proto Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň.

Jděte! Posílám vás jako ovce mezi vlky. Nenoste měšec, ani mošnu, ani opánky. S nikým se cestou nepozdravujte.

Když někde vejdete do domu, napřed řekněte: „Pokoj tomuto domu!“ Bude-li tam člověk hodný pokoje, spočine na něm váš pokoj, jinak se vrátí k vám.

V tom domě zůstaňte a jezte a pijte, co vám dají, protože dělník má právo na svou mzdu.

Nepřecházejte z domu do domu! Když přijdete do některého města a přijmou vás tam, jezte, co vám předloží, uzdravujte tamější nemocné a říkejte jim: „Přiblížilo se k vám Boží království!““

Slyšeli jsme slovo Boží.

POCHVALA NAŠICH VĚROZVĚSTŮ

Málokterý světec naplnil ve svém životě tak věrně slova Pána Ježíše jako naši svatí věrozvěstové Cyril a Metoděj. „Jděte do celého světa,“ zní příkaz našeho Spasitele. A oni jej plní. Z rodné Soluně odcházejí do Cařihradu a odtud podnikají apoštolskou cestu mezi Araby. Pronikají až do Bagdádu, aby hledali slávu Nejsvětější Trojice. Ochotně jdou hlásat víru na Krym a roku 863 se ujímají misijního díla mezi Slovy. Přicházejí na Moravu, křížem krážem procházejí územím Slovanů, vydávají se do Panonie, putují do Benátek a odtud na papežovo pozvání až do Říma. Právem píše jejich žák svatý Klement Ochridský: „Jako orli přeletovali na všechny strany, od východu na západ a od severu na jih.“ A všude kázali evangelium. „Jako pramen, zavlažující celý svět, napájeli žíznivé Božím slovem,“ píše též Klement, a staroslovanská bohoslužba je chválí: „Slovem i srdcem hlásali národům Krista, Božího Syna, vtělenou moudrost i sílu Slova.“ A Cyril sám v předzpěvu ke slovanskému překladu evangelia volá: „Slyšte všichni lidé slovanští, slyšte slovo, které přišlo od Boha. To slovo krmí lidské duše, sílí srdce i rozum, to slovo vede k poznání Boha.“

Slovem i písmem, celou dovedností svého mimořádného ducha usilovali o to, aby celé národy nejen se daly pokřtít a uvěřily, ale aby v pevné víře a ve správném poznání hledaly spásu. Životopisec popisuje výsledek: „Týmiž ústy, jimiž, dříve vzdávali d'ábelské oběti u studánek a na všech místech uráželi Boha, jejich děti konají rozumné a neposkvrněné bohoslužby za veškerý svět, a na každém místě se v novém lidu oslavuje Boží jméno. I sám Cyril, když umíral, mohl se modlit: „Odevzdávám Ti ty, které jsi mi svěřil, jako Tvé, neboť konají skutky Tobě milé.“ Dodnes musíme obdivovat, jak mladý hoch Konstantin se dovedl odvrátit od her a zábav bohatého prostředí a celým srdcem se začíst do teologických spisů svatého Řehoře Naziánského. Jak jinoch Cyril uprostřed rozmařilého života na císařském dvoře dovedl čistě žít, odmítnout nabízené pocty a úřady, výhodný sňatek a zachovat si vznešený ideál. Jak ohnivý filosof dovedl vést disputace s učenými i nevzdělanými, Araby, Židy, pohany i nepřáteli z vlastních řad, a přitom zachovávat mírnost a lásku. Dodnes obdivujeme, jak v neuvěřitelně krátkém čase se dovedli naučit nové řeči a mluvit ke všem v jejich rodném jazyce. Jak dovedli číst a vykládat Písmo nejen řecky, slovansky, ale i židovsky, arabsky, syrsky, ano i v góštině a latině.

Žasneme i dnes, když si uvědomujeme, jak tělesně slabý Cyril s podlomeným zdravím vykonal obrovské cesty a stačil při nich nejen denně kázat, ale psát celou řadu spisů, přeložit a sestavit právní řád světský i církevní, a zvláště v dokonalém překladu Písma svatého vykonal dílo, které by stačilo na celoživotní program celých skupin učenců. Shrňme celé dílo věrozvěsta slovy Cyrilova žáka: „Za krátký život 42 let stal se s anděly andělem, s apoštoly

apoštolem a s proroky prorokem, se všemi svými účastníkem Boží slávy.“ Kéž i po naší smrti zbude z našeho života něco, co si zaslouží pochvaly dobrého Ježíšova učedníka.

KNĚŽÍ PODLE VZORU VELEKNĚZE

My, čeští křesťané, se můžeme honosit, že Cyril a Metoděj, naši národní věrozvěstové, měli už roku 863 smýšlení koncilu z roku 1963. Kázali a konali bohoslužbu řečí lidu. Měli smýšlení Ježíšova evangelia. Přišli v chudobě a pokoře, ne panovat, ale sloužit. Výsledek jejich misijního působení byl podle toho. Poslechněte si výčet zemí, které vděčí těmto bratřím za křest, za otevření vzdělanosti: Kromě Moravanů a Čechů, jsou to ještě Slováci, Uhrové, Slovinci, Chorvati, Srbové, Bulhaři, Rusové, Ukrajinci, Litevci a Poláci. Dvanáct národů! Jakým prostředkem dosáhli takovýchto misijních úspěchů? Brali vážně rady Pána Ježíše, které dával na cestu svým učedníkům, jak jsme si to četli v dnešním evangeliu. „Jděte jako ovce mezi vlky,“ říká Pán Ježíš, a oni to brali vážně. My máme spíše chuť jednat jako vlci mezi ovce: váhavé postrkovat kousanci, zavádět disciplínu, práskat bičem paragrafů. Jenže tak se vychovávají z lidí vlci a my máme úkol opačný. „Neberte si měšce peněz, ani zavázející zavazadla!“ Kde Církev zbohatne, začne se starat o svůj majetek a přestane hlásat Krista. Začne se spoléhat na peníze a banky. Začne se paktovat s mocnými a bohatými. Začne diplomatizovat a politikařit. Začne Kristu nasazovat královský plášť a korunu. Už jednou mu to nasazovali, aby ho zesměšnili. A tak to platí stále.

„Jděte do světa shromažďovat mé ovce,“ říká Pán. Bůh má totiž všude lidi svého ducha. Není tedy vlastně naším úkolem děti tvořit, to si dělá Pán Bůh sám. My je máme shromažďovat do společnosti jeho Církve. My jim máme jen pomáhat, aby si uvědomili, že jejich duše je svou přirozeností křesťanská. Máme se postarat, aby hodní lidé o sobě navzájem věděli, aby se mohli navzájem povzbuzovat. Všude jsou hodní lidé a je škoda, když o nich nevíme, když oni nevědí o sobě navzájem. Shromažďujte všechny v jednu Církev obecnou, katolickou! Co to znamená Církev obecná, katolická? Vyjádřil to jeden misionář: „Církev nebude katolická, to je pro všechny, dokud Indové nebudou mít svou teologii, Afričané svou liturgii, Číňané své církevní právo, každý podle své kultury a tradice.“ Když k nám přišli svatí Cyril a Metoděj, chtěli ze Slovanů udělat křesťany. Nechtěli z nich udělat ani Řeky ani latiníky. To byla bolest katolických misí, že tak velké úsilí mělo tak malý výsledek, hořký komentář k tomu říká: „Mudrci přivezli Svaté Rodině zlato, kadidlo a myrhu. Katoličtí misionáři uměli strkat jí do rukou latinský slovník, Kodex římského práva a Sumu svatého Tomáše.“ Naši svatí věrozvěsti byli opravdovými katolickými křesťany podle Pána Ježíše. Učme se být jimi po jejich vzoru i my.

POSLAL JE PŘED SEBOU

Cyryl a Metoděj, to jsou dvě jména, která zosobňují první generaci kněží slovanských, i v našem národě. Za nimi posílal a posílá Pán stále další generace svých učedníků, kněží. Před chvílí jsme si četli, s jak dojemnou starostlivostí Pán Ježíš rozesílal své první kněze. Jako starostlivý otec jim dává rady, jak si mají počínat, co mají dělat a co dělat nemají: „Se zbytečnými zavazadly se netahejte, budou o vás pečovat ti, kterým sloužíte. Neztrácejte čas planým povídáním.“ A co mají dělat? Mají přinášet pokoj, mají hlásat Boží království - království lásky. Pokusme si představit, co by asi řekl Pán Ježíš na cestu do pastorační dnešním kněžím: Nepřicházej k lidem jako jemnostpán, důstojný pán, velebný pán, milostpán. Posílám tě jako bratra mezi bratry a sestry. Nebuď před lidmi jako úředník, církevní funkcionář či právník. Posílám tě, abys lidem sloužil a pomáhal, a ne tvrdě panoval a práskal bičem paragrafů. Nebuď před lidmi jako podivný, pošmurný podivín. Buď duchovním otcem a přinášej svým dětem radost z víry, z naděje a z lásky. Nejsi jen sociální pracovník, který pečuje pouze o chudé a postižené. K tomu vychovej a rozešli po farnosti laiky, aby měli podíl na službě mému království a na radosti, kterou tato služba přináší. Ty buď všem otcem a bratrem, přítelem a vychovatelem ke Kristu. Nepřicházej k lidem jako dokonalý, neomylný a vševědoucí. I jako můj kněz budeš podrobený všem slabostem. Že z kněze má vonět srdečná dobrota, upřímnost a zdvořilost.

Lidé mají právo hledat v nás, kněžích, Kristovu pravdu a učení jeho Církve. Mají právo vidět, jak Kristova láska se v naší osobě stala jeho tělem. Čekají, že se v knězi setkají s Kristem. Takové je tedy poslání nás, dnešních kněží, a není zrovna snadné. A co očekává Pán Ježíš od vás, laiků? Máte své kněze přijímat přátelsky, aby se necítili jako ovce mezi vlky. Nemáte je zdržovat v práci planým povídáním a vybavováním o nedůležitých věcech. Máte přijímat jejich poselství pokoje, dát se vést ke křesťanskému životu. Máte zajišťovat jejich existenční potřeby, aby se mohli plně věnovat svému poslání. Máte být živými kvasinkami v těstě lidské společnosti. Máte zviditelňovat Krista všude, kam přijdete. Vždyť osud křesťanství se nerozhoduje v kostelích, ale venku, tam, kde se vytváří veřejné mínění. Jaké rady na cestu do pastorační dávali svým kněžským žákům a jejich farníkům svatí Cyryl a Metoděj, to nevíme. Ale víme, že to byly rady dobré, podle díla, které zachovali v celém Slovanstvu. Svátek svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje je tedy povzbuzením pro nás, kněze, jejich následovníky, abychom smysl svého poslání mezi vámi znovu promýšleli. I pro vás, český lid, ať je povzbuzením, abyste promýšleli, jak svým kněžím pomáhat, jak s nimi spolupracovat, jak se nechat vést k radosti křesťanského života.

POČÁTKY PŮSOBENÍ SV. CYRILA A METODA NA MORAVĚ

Naši svatí věrozvěstové Konstantin a Metoděj byli rodní bratři. Narodili se ve městě Thesaloniké, druhém největším v byzantské říši. Toto řecké jméno Slované zkracovali na Saloné a odtud pochází náš název Soluň. Jejich otec Lev

byl vysokým úředníkem provincie a příbuzným významných řeckých osobností. O jejich matce Marii se někteří odborníci domnívají, že byla slovanské národnosti. Starší Metoděj si měl podle otcova přání zvolit vojenskou dráhu, ale nebyla pro něj tou pravou cestou. Nejprve působil ve státní správě ve Slovany osídlené části byzantské říše, ale roku 840 se vzdal své funkce a uchýlil se do jednoho z klášterů na úpatí Olympu. Potom doprovázel svého mladšího bratra k Chazarům, pak na Velkou Moravu a do Říma. Konstantin se narodil kolem roku 827 jako nejmladší ze sedmi dětí a byl velice nadaný. Když mu bylo čtrnáct let, ztratil otce. Ujal se ho Teoktist, císařský kancléř a otcův přítel. Tak se dostal k císařskému dvoru do Cařihradu čili Konstantinopole. Tam získal příležitost vyššího vzdělání na státní universitě. Snadno se učil jazykům a naučil se dobře nejen řecky, latinsky a hebrejsky, ale i slovansky a staroturecky. Kromě jiných znalostí si osvojil teologii a rétorickou pohotovost. Po ukončení studií odmítl světskou kariéru. Stal se knihovníkem archivu chrámu Boží Moudrosti a současně sekretářem cařihradského patriarchy Ignáce. Velmi brzo se však rozhodl tento úřad opustit, aby se mohl věnovat studiu. Převzal vyučování křesťanské filosofie na vysoké škole v Cařihradě. Díky vynikajícím znalostem si tu vysloužil titul Filosof.

Na žádost císaře už ve svých čtyřadvaceti letech se účastnil poselství ke dvoru arabského chána, aby hájil učení křesťanské víry o Nejsvětější Trojici proti námitkám islámu. Po ukončení misie mezi Araby, zaujal opět místo profesora filosofie na vysoké škole v Cařihradě. Za nějakou dobu odešel na horu Olymp, do téhož kláštera, ve kterém žil jeho starší bratr Metoděj. Pobyt Konstantina a Metoděje na Olympu netrval však dlouho. Císař je roku 860 vyzval, aby se zúčastnili poselství do země Chazarů, národa sídlícího v jižním Rusku na sever od Černého moře. Oběma bratřím byl svěřen úkol hájit křesťanskou víru proti židovství, které se tam rozšířilo již v 8. století. Hlavní slovo v disputacích připadlo Konstantinovi. Jeho důkazy byly tak přesvědčivé, že překvapily samotného chána i jeho náčelníky. Hloubka jeho výkladu měla úspěch. Chazaři uznali přednost křesťanské víry a na dvě stě z nich se dalo pokřtít. Z knih věděl, že na poloostrově Krymu poblíž města Chersonu má být pohřbeno tělo papeže Klementa I., třetího nástupce svatého Petra na římském stolci. Ten byl ve vyhnanství s kotvou na krku utopen v moři, avšak věřícími jeho tělo bylo nalezeno a pohřbeno, ale v bouřlivých dobách se jeho hrob stal neznámým. Bratři ho našli v troskách staré svatyně na jednom ostrůvku, ostatky vyzvedli a vzali sebou.

Událost, která měla rozhodujícím způsobem změnit další běh života svatých bratřích, byla prosba knížete Rostislava z Velké Moravy k císaři Michalu III., aby jeho národům poslal učitele, který by byl schopen vyložit jim pravou křesťanskou víru v jejich vlastní řeči. Pro tento účel byli určeni Konstantin a Metoděj. Před touto důležitou cestou bylo třeba vykonat důkladnou přípravu. Konstantin sestavil slovanské písmo a začal překládat nejpotřebnější liturgické knihy do slovanského jazyka. Na Velkou Moravu odchází roku 863. Pro

Rostislava, který žádal biskupa, to bylo zklamání. Konstantin si však dokázal Rostislava brzy získat. To, že slovanští věrozvěsti přišli na Moravu jako prostí misionáři, mělo ale i dobrou stránku. Misie nevzbudila žádnou zvláštní pozornost latinských kněží a biskupů a Konstantin s Metodějem zde mohli klidně pracovat. Byzantští misionáři byli zřejmě překvapeni poměry, které na Moravě našli. Konstantin jistě neočekával, že tam najde poměrně velký počet kostelů a duchovenstva. Pohanství však zcela vypleněno nebylo a mravní život měl četné nedostatky. Nepříznivá situace vznikla i tím, že na tomto území působili v předcházející době misionáři z různých církevních oblastí. Ve věrouce byla mezi nimi jednota, ale rozcházel se v otázkách disciplinárních. Aby odstranil obtíže právního řádu, přeložil Konstantin pro Moravu civilní zákoník.

Ještě větší význam měl Konstantinův a Metodějův překlad Písma svatého do slovanského jazyka. Překládat je začali ještě ve své vlasti a pokračovali v tom na Moravě. Nejdříve pracovali společně, později sám Metoděj, pak jeho žáci. Soluňští věrozvěsti se nespokojili s tím, že přeložili do slovanštiny Písmo svaté, ale zavedli slovanský jazyk i do bohoslužby. Jako Řekové byli zvyklí na byzantský ritus a měli plné právo jej podržet, i když se ocitli v oblasti západního patriarchátu. Cyrilometodějské liturgické dílo vyrostlo organicky z byzantské půdy, ale bylo postupně doplňováno a obohacováno západními prvky. Slovanská bohoslužba byla zlatým klíčem k srdci moravského lidu. Ten si oblíbil slovanský jazyk v bohoslužbě natolik, že na dřívější misionáře zapomněl a za své vlastní věrozvěsty pak považoval jen Konstantina a Metoděje. Knížeti Rostislavovi šlo též o to, aby mu vychovali co nejdříve domácí kněze, kteří by převzali vedení církevní organizace na Moravě, proto zakládali církevní školy. Po třech letech intenzivní činnosti se věci vyvinuly natolik, že bylo nutné rozsoudit některé vážné právní spory. Proto se rozhodli jít do Říma k papeži, který jediný mohl tyto otázky řešit. Spolu s nimi šla i velká skupina učedníků, pro které chtěli získat svěcení.

V Panonii u Blatenského jezera se zastavili na dvoře knížete Kocela a pak pokračovali v cestě. V Benátkách měl Konstantin veřejnou disputaci se stoupenci názoru, že jako liturgického jazyka lze užívat jen latiny, řečtiny a hebrejštiny. Římským papežem byl tehdy Hadrián II. Když se dozvěděl, že nesou s sebou ostatky svatého Klementa, vyšel jim osobně v ústrety ve slavnostním procesí. Když papež poznal smýšlení soluňských bratří, již na počátku roku 868 slavnostně povolil užívání slovanských bohoslužebných textů. Své prohlášení doplnil symbolickým aktem: Položil slovanské liturgické knihy na oltář kostela Santa Maria Maggiore, posvětil je a sloužil nad nimi slavnostní mši. Nařídil též, aby bylo slovanským učedníkům uděleno kněžské svěcení. Během vybavování záležitostí Konstantin v Římě onemocněl. V předtuše, že se blíží smrt, vstoupil v Římě do jednoho řeckého kláštera, kde přijal jméno Cyril. Když umíral, vybízela svého bratra, aby misijní činnost nevzdával. Svatý Cyril

zemřel 14. února roku 869. Byl pohřben s papežskými poctami v bazilice svatého Klementa a byl záhy uctíván jako světec.

ZE ŽIVOTA SVATÉHO METODĚJE

V roce 863 přišli Konstantin s Metodějem a svou družinou na Velkou Moravu. Vedle pokladu víry a kulturních hodnot přinesli pro náš národ i ostatky svatého Klementa I., připomínající sounáležitost a význam společenství s vítěznou Církví. Kníže Rostislav je přivítal s velkou radostí a oni s velkou horlivostí seznamovali naše předky se základy víry a s radostnou zvěstí o velké Boží lásce k nám, hříšným lidem. Kde bylo hlavní sídlo moravských knížat s jistotou nevíme. Na Moravě bylo rozšířeno množství pověr, byly konány pohanské oběti, chyběla posvátnost manželství a bujela nevěra. Solunští věrozvěsti s laskavostí oslovovali lid a ukazovali mu rozumnou cestu k Bohu a k vzájemné úctě. Velmi důležité bylo vychovat i domácí kněze, které však zatím nebylo možné vysvětit. Bratři po třech letech intenzivní činnosti museli také řešit další církevně právní otázky, a proto se rozhodli jít za papežem do Říma. Na cestu se vydali začátkem roku 867 a to i s ostatky. Milou zastávku učinili v Panonii na dvoře knížete Kocela, který byl nadšen jejich programem evangelizace a poprosil, aby nejlepší z 50ti mladíků vzali sebou do Říma. S procesím jim naproti vyšel papež Hadrián II. Ostatky svatého Klementa pak byly uloženy v jemu zasvěcené basilice. Naši věrozvěsti vyřídili tři hlavní záležitosti a to: potvrzení staroslovanské řeči v liturgii římského obřadu; vysvěcení učedníků na jáhny a kněze; a zřízení samostatné hierarchie pro Velkou Moravu, která by byla závislá přímo na papeži.

Obnovení sirmijské metropole vyvolalo velké rozhořčení bavorského episkopátu, který proti tomu protestoval. Ještě více však poškodila Metodějovo poslání změna na knížecím stolci. Rostislavovo místo zaujal Svatopluk, který neměl velké pochopení pro náboženské a kulturní dílo soluňských bratří. A když bavorská vojska vévody Karlomana pustošila Moravu, byl Metoděj zajat a odvečen do Bavor. Bavorští biskupové obvinili Metoděje z podvodu a uzurpace biskupských práv na území, jež náleží do zájmové sféry salcburské metropole, a uvěznili jej v jednom švábském klášteře. Bavorští biskupové uchovávali celou záležitost v nejpřísnější tajnosti, a proto v Římě dlouho o Metodějově osudu nic nevěděli. Ale jen co se na jaře roku 873 papež Jan VIII. dozvěděl, co se stalo, energicky zasáhl. Papežský legát, který přijel případ vyšetřit, Metoděje vysvobodil a jeho vězňatele suspendoval. Nesměli vykonávat úřad stejnou dobu, jakou Metoděje drželi v žaláři. Metodějovi odevzdal legát list papeže s doporučením, aby nesloužil bohoslužbu ve staroslověnském jazyce. Svatopluk, který byl v té době též ve vězení, byl rovněž propuštěn a ujal se na Moravě vlády. Ten pak Metoděje nadšeně přijal a odevzdal do jeho moci kostely na všech hradištích s kněžími při nich působících.

Ale brzy se začal Svatopluk Metoději odcizovat. Metodějovi učedníci později zaznamenali, že to bylo proto, že arcibiskup vyčítal Svatoplukovi jeho mravní poklesky. A tak se stalo, že kníže dovolil návrat německých kněží. Mezi nimi je nejznámější Wiching, který byl Svatoplukovým poradcem. Roku 879 společně obžalovali Metoděje u papeže, že nepodává pravé učení a že koná bohoslužby ve staroslověnském jazyce. Proto byl roku 880 Metoděj povolán do Říma, aby tam ještě jednou přednesl celou záležitost papeži. Na svolané synodě se papež přesvědčil, že má před sebou velkého a svatého apoštola, který je pravověrný a oddaný Římu. Proto v bule znovu potvrdil Metoděje za arcibiskupa a schválil i užívání staroslověnské řeči v bohoslužbě. Papež chtěl též zřídit na Moravě metropoli, a proto se rozhodl založit zde dvě nová biskupství podřízená Metoději. Wichinga vysvětil papež na biskupa pro Nitru a žádal po Svatoplukovi, aby poslal do Říma vhodného kněze, kterému by mohl udělit druhé biskupské svěcení. Avšak Wiching se vrátil z Říma dříve než jeho představený a přinesl padělek papežské buly, ve které papež nařizuje Metoděje vyhnat. Ale podvod byl odhalen. Arcibiskup dal Wichinga do klatby a vypsal papeži, co všechno Wiching páše. Papež slíbil, že stížnost vyšetří a Wichingovu tvrdošijnost zlomí.

Kolem roku 881 se Metoděj odebral do Cařihradu, kde obdržel uznání naprosté zákonnosti a pravověrnosti také od byzantského císaře a patriarchy Fótia, který byl v té době v plném církevním společenství s Římem. V posledních letech svého života pokračoval Metoděj ještě v překladech Písma svatého a liturgických knih, patristických děl a také sbírky byzantského církevního i civilního práva. Když cítil, že se blíží jeho konec, doporučil za svého nástupce moravského rodáka Gorazda. Dne 6. dubna 885 Metoděj zemřel a byl pohřben ve svém metropolitním chrámě. Dosud se neví, kde tento mariánský chrám stál. Po Metodějově smrti dosáhl Wiching, že ho papež Štěpán V. ustanovil za administrátora velkomoravského biskupství. Tím byl osud cyrilometodějské misie zpečetěn. Učedníci svatých Cyrila a Metoděje byli vyhnáni z krajiny a někteří dokonce prodáni do otroctví. Někteří utečenci se uchýlili do Čech, jiní do Polska, ale nejvíce jich odešlo do Bulharska. Tam pokračovali v cyrilometodějském díle. Po čase se odtud byzantsko-slovanský obřad rozšířil na Kyjevskou Rus, k předkům dnešních Bělorusů, Rusů a Ukrajinců. A tak se svatí Cyril a Metoděj stali nepřímými apoštolami a učiteli všech Slovanů. Stali se našimi duchovními otci, kterým vděčíme za křesťanskou víru i kulturu, jejíž přijetí nás zařadilo mezi civilizované národy.

S liturgií v národním jazyce předešli dobu o jedenáct století. Po nich až teprve 2. vatikánský koncil v letech 1962-65 jim dal za pravdu, že při liturgii se sluší chválit Boha všemi místními jazyky. Na Moravě byli oba věrozvěsti již ve 14. století uctíváni jako patroni. Centrem úcty se stal cisterciácký kostel na Velehradě vysvěcený roku 1228. K oficiálnímu svatořečení došlo pak v roce 1880. Jejich památka byla původně 20. března, v roce 1863 byla pro České země a Slovensko změněna Piem IX. na slavnost 5. července, zatímco v martyrologiu

je pro celou ostatní Církev datum památky 14. února. V roce 1863 byli Cyril a Metoděj prohlášeni za patrony všech slovanských národů a papež Jan Pavel II. je 31. prosince 1980 prohlásil za spolupatrony Evropy s odůvodněním, že vedle zásluh o kulturu bojovali za jednotu Církve východní se západní a ukázali správnou cestu ke sjednocení Evropy.

SLOVANŠTÍ APOŠTOLOVÉ

Cyryl a Metoděj pocházejí ze Soluně, makedonského města. Jejich otec Lev byl vysoký vojenský hodnostář. Měli pět sourozenců. Nejmladší Konstantin, později nazývaný Cyril, se narodil roku 827. Po studiích se Konstantin stal knihovníkem při chrámu Svaté Moudrosti. Roku 851 poslal Omar, vladař Saracénů, do Cařihradu vzkaz: „Můžete-li zjevně objasnit nauku o Boží Trojici, pošlete nám muže, který nás o tom dovede přesvědčit a předčit.“ Tomuto pozvání nebylo možné se vyhnout, jinak by tvrdí Saracéni řekli, že křesťané nedovedou hájit svou víru. Tak povolal princ Michal Konstantina a řekl mu: „Slyšíš, filozofe, co proti naší víře mluví Agarjané? Ty, jako sluha Nejsvětější Trojice, jdi a vzepři se jim! Bůh ti dá milost a sílu, abys je přemohl jako David Goliáše.“ Konstantin, znalec arabského jazyka, šel. Když přišel do Melity, upozoroval, že Agarjané pomalovali dveře křesťanů obrazy d'áblů. Saracéni se ho posměšně ptali: „Víš, co ty obrazy znamenají?“ Konstantin vtipně odpověděl: „Kde jsou obrazy d'áblů zvenčí, tam jsou uvnitř křesťané; kde obrazy d'áblů zvenčí nejsou, tam jsou bezpochyby uvnitř d'áblové.“

Během učeného sporu o víru namítali Agarjané, že mezi křesťany jsou roztržky ve víře a že se jejich život nesrovnává s křesťanskou vírou. Na to řekl Konstantin: „Náš Bůh je jako mořská hlubina. Mnozí chtějí vyzkoumat jeho bytost a na tu hlubinu se vydávají; ale jen ti, kdo jsou silní duchem, ho s jeho milostí poznávají a přeplavují se šťastně vírem pochybností k pravdě; kteří však mají slabou víru, nebo se plaví na zpuchřelých korábech porušené vůle, ti utonou. Vaše mohamedánská víra je však jako úzký potůček, který může každý pohodlně překročit. Váš Mohamed vám neuložil nic těžkého, ale povolil vám oddat se hněvu a tělesným žádostem. Jinak Kristus; on pozvedl člověka od země k nebesům, a proto žádá od člověka těžké věci, aby se sebezapíráním a přemáháním tělesných chtíčů přibližoval k andělům.“ Když se potom Agarjané opovážili mluvit rouhavě a potupně o Nejsvětější Trojici, zakřikl je Konstantin a vyložil jim toto tajemství slovy samého Mohameda, čímž byli nevěřící nemálo zaraženi. Později se vychloubali Saracéni svou domnělou učeností. Konstantin je však zahanbil tímto podobenstvím: „Nějaký člověk nabral z moře vodu, nalil ji do koženého měchu a chlubil se cizincům, že takovou vodu nikdo nemá. I přišel k němu muž z pomoří a řekl mu: ‚Blázne, že se nestydíš vychloubat se tímto smrdutým vakem! Co ty máš ve vaku, toho my máme celé moře.‘ Tak i vy se chlubíte svou troškou moudrosti, kterou máte od nás.“

Do Cařihradu přišli poslové moravského knížete Rostislava prosit o

věrozvěsty. Řekli: „Naši lidé odstoupili od pohanství, ale nemají učitele, který by jim naším jazykem vyložil pravou křesťanskou víru.“ Císař zavolał Konstantina a pravil mu: „Vím, že jsi unavený, filozofe, ale je zapotřebí, abys šel na Moravu, neboť nikdo jiný by takové dílo nedokázal vykonat s úspěchem. Vezmi si bratra Metoděje, jste Soluňané a umíte dobře hovořit slovanským jazykem.“ Konstantin se ujal díla, vytvořil písmo pro slovanský jazyk a začal překládat Písmo svaté a bohoslužebné knihy. A pak se dali svatí bratři na cestu a horlivě hlásali Boží pravdy na Moravě. Lid jim dobře rozuměl a přilnul k nim oddanou úctou a láskou jako ke svým duchovním otcům. Za pět let byla Morava katolická. Papež Mikuláš I. se doslechl o blahodárné činnosti svatých bratřů a povolal je do Říma. Poslechli rádi, neboť se už dříve chystali do Říma, aby tam donesli ostatky svatého Klimenta, aby podali obvyklou zprávu o své misionářské činnosti, vyžádali si schválení pro slovanský překlad posvátných knih a aby poprosili o povolení slovanské liturgie. Než došli do Říma, zemřel papež Mikuláš I. Jeho nástupce Hadrián II. se zaradoval, že nesou ostatky svatého Klimenta, a ve slavnostním průvodu je uvedl do města. Papež po zralé úvaze schválil slovanské liturgické knihy; posvětil je a položil na oltář v kostele Panny Marie Větší. Potom byla za jeho přítomnosti sloužena mše sv. v slovanském jazyku.

Konstantin však náhle ochuravěl a v předtuše blížící se smrti vstoupil do kláštera. Tam přijal jméno Cyril. Na smrtelném lůžku domlouval svému bratru: „Hleď, bratře! Až dosud jsme byli oba spojeni a tvořili jednu brázdu. A já nyní na té brázdě padám a můj den se nachýlil. Vím, že velmi miluješ horu, (tj. olympský klášter), ale nechtěj pro horu opustit své poslání na Moravě. Zůstaň u toho dobrého lidu a vyučuj ho Boží pravdě!“ Metoděj se vrátil na Moravu sám. Byl jmenován panonským arcibiskupem. Ale jeho činnosti se postavily na odpor velké překážky. Franštití biskupové si činili nároky na území Moravy a Panonie. Na jejich rozkaz byl Metoděj zajat, odvezen do Německa a uvržen do tuhého žaláře, kde ho drželi dva a půl roku. Metoděj se odvolal k papeži Janu VIII., ten vše vyšetřil, Metoděje vysvobodil a přísně potrestal provinilé biskupy.

Moravané se velice radovali z toho, že se jim vrátil milovaný arcibiskup. Roku 874 pokřtil Metoděj českého vévodu Bořivoje. To byl veliký a rozhodný krok, který vedl k tomu, že se celý český národ obrátil na křesťanskou víru. Bořivoj si vzal do Čech kněze Pavla. Bořivojova manželka, kněžna Ludmila, přilnula ke Kristu a velice brzy byl zbudován chrám na Levém Hradci a na Pražském hradě. Němečtí biskupové však nepřestávali strojit Metodějovi úklady. Pomlouvali ho, že není pravověrný, že slouží mši svatou v barbarském jazyku, aby skryl své bludné učení. Metoděj se na pozvání papeže Jana VIII. odebral do Říma a tam osvědčil pravou katolickou víru; také přesvědčil papeže o prospěšnosti slovanských obřadů a doložil, že jejich zavedením křesťanská víra zapustila hluboké kořeny mezi Slovany. Papež shledal Metoděje za úplně pravověrného a písemně dovolil konat služby Boží jazykem slovanským. Na žádost knížete Svatopluka byl Němec Viching vysvěcen na nitranského biskupa,

ovšem s příkazem, aby ve všem podle církevních zákonů poslouchal svého arcibiskupa Metoděje. Ale biskup Viching se nad Metoděje povyšoval, lhal, že má tajné rozkazy od papeže, že prý z papežovy vůle je Metoděj postaven pod jeho dohled. Metoděj byl nucen písemně se otázat papeže, jak se věci mají. Papež arcibiskupa uklidnil a slíbil, že viníka potrestá. Tak svatému Metoději nastaly pokojné časy a mohl po tři léta klidně pokračovat ve svém apoštolském díle. Přeložil Písmo svaté kromě knih Makabejských. Bylo mu asi šedesát let, když na Velehradě dne 6. dubna 885 zesnul v Pánu.

Říká se vyznání víry.

Přímluvy

Sjednoceni v Duchu svatém se všemi, kdo vyznávají Krista, a pod ochranou Bohorodičky Panny Marie, na přímluvu našich apoštolů Cyrila a Metoděje prosme všemohoucího Boha za Církev i za celý svět a volejme k němu:

Aby všechny slovanské národy v duchu křesťanské víry se snášely mezi sebou.

Pamatuj na svou Církev a uděl jí svůj pokoj a jednotu, neboť ona je tvůj lid, vykoupěný krví tvého Krista.

Pamatuj i na ty, kdo vládnou, a vlož jim do srdce pokoj a dobro, abychom žili v míru a bezpečí.

Pamatuj také na ty, kteří trpí, neboť ty víš o každém, zač prosí a co ho tísní.

Pamatuj na toto naše společenství a dej, ať jedněmi ústy a jedním srdcem chválíme tvé svaté jméno.

Pamatuj na ty, kdo nás milují, i na ty, kdo nás nenávidí; na ty, kdo se svěřili do našich modliteb a na naše zemřelé.

A na celé lidstvo pamatuj, dej každému, co potřebuje ke spáse, a ty sám buď všechno ve všem.

Pane, náš Bože, oživ a uchovej lidu naší vlasti ducha našich slovanských apoštolů, abychom dokázali předat našim dětem svěřený poklad víry v Ježíše Krista, našeho Pána. Skrze něho tě chválíme v jednotě svatého a životodárného Ducha nyní i vždycky i na věky věků. - Amen.

MODLITBA NAD DARY

Prosíme tě, Bože, přijmi dary, které klademe na oltář, a uč nás, abychom tak jako svatí Cyril a Metoděj hledali sílu k věrnému plnění tvé vůle v účasti na oběti tvého Syna. Neboť on s tebou žije a krakuje na věky věků. – Amen.

PREFACE

Pastýři Božího lidu

- V:** Pán s vámi.
O: I s tebou.
V: Vzhůru srdce.
O: Máme je u Pána.
V: Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci.
O: Je to důstojné a spravedlivé.

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky, skrze našeho Pána, Ježíše Krista. Skrze něho jsi dal své Církvi svaté Cyrila a Metoděje, aby pro ni žili, aby ji vyučovali slovem i příkladem, aby jí pomáhali svou modlitbou. A proto tě společně s anděly a se všemi svatými ustavičně chválíme a voláme:

Svatý, svatý, svatý...

ANTIFONA K PŘIJÍMÁNÍ Sk 13,49

Slovo Páně se šířilo po celé krajině.

MODLITBA PO PŘIJÍMÁNÍ

S vírou ve tvé vítězství a v tvůj slavný příchod přijali jsme, Pane, tvé tělo a tvou krev; dej nám na přímluvu svatých Cyrila a Metoděje, ať jsme všichni spojeni v jednotě víry a lásky, abychom v den soudu stáli po tvé pravici. Neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků. – Amen.

K ZAMYŠLENÍ

Je dost těžké si představit, jak vypadala byzantská misie do slovanských zemí, ale je možné tušit, že velká většina lidí, ke kterým věrozvěstové přišli, jen s obtížemi chápala, co vlastně přinášejí. Snazší asi bude uvědomit si, že svatí Cyril a Metoděj byli vpravdě učedníky Ježíše Krista, a stávat se Ježíšovým učedníkem je v podstatě stejný proces dnes jako tehdy. Vyžaduje to celého člověka, který je ochoten, a posléze i schopen, co nejplněji přilnout ke svému Pánu a Mistru, dnes stejně jako tehdy.